Rok XIX. Nr. 3.

DZIENNIK URZĘDOWY

c. k. Rady szkolnej krajowej w Galicyi.

Redagowany w c. k. Radzie szkolnej krajowej.

Wydany dnia 10. listopada 1915.

L. 23.114/IV. Kr.

O k ó l n i k

c. k. Rady szkolnej krajowej do Dyrekcyi wszystkich państwowych szkół średnich w kraju w sprawie przestrzegania oszczędności w wydatkach uczniów na potrzeby szkolne i w sprawie programu nauki.

C. k. Rada szkolna krajowa mając na uwadze obecne stosunki drożyźniane, utrudniające w wysokim stopniu ludziom nawet zasobniejszym zaspokojenie potrzeb życia codziennego i pragnąc ulżyć rodzicom posyłającym synów do szkoły średniej w wydatkach na potrzeby szkolne, zaleca Dyrekcyom i Gronom nauczycielskim tych zakładów wśród obecnych stosunków wielką oględność w zniewalaniu uczniów do nabywania przepisanych podręczników naukowych i innych środków pomocniczych.

W szczególności należy unikać wprowadzania zmian podręczników bez nieodzownej potrzeby a wobec uczniów mniej zamożnych kierować się w razie zauważonego braku podręcznika wyrozumiałością, zwłaszcza gdyby nie chodziło o podręczniki potrzebne do nauki języków. Co do tych ostatnich byłoby wskazane, tak dla zapobieżenia zbyt pospiesznemu a zarazem pobieżnemu przerabianiu czytanek jak i dla uniknięcia zwiększenia w obecnych czasach wydatków na podręczniki szkolne w ciągu jednego roku, pozostawienie w połączonych klasach niższych na oba pół-

rocza tylko jednej czytanki, uzupełniając odpowiednio naukę pod względem gramatycznym. W klasach wyższych natomiast w zakresie języków żyjących, należałoby unikać z tych samych powodów uprawiania zbyt obfitej lektury szkolnej.

Ponieważ w miastach, w których nauka w szkołach średnich odbywa się w bieżącym roku szkolnym w klasach normalnych trafiają się uczniowie, którzy w zeszłym roku wydarzeniami wojennemi zniewoleni do przerwania studyów nie potrafili przygotować się do egzaminu wstępnego do odpowiedniej klasy wyższej z początkiem roku szkolnego 1915/16 i pragnęliby ten egzamin złożyć na drugie półrocze tego roku, przeto upoważnia się Dyrekcye, aby uczniów takich przypuszczały wyjątkowo w bieżącem półroczu do przysłuchiwania się nauce szkolnej w odpowiedniej klasie, o ile na to frekwencya i inne okoliczności pozwolą i jak długo uczniowie ci zasługiwać będą na to dobrodziejstwo ścisłą karnością, regularnem uczęszczaniem do szkoły i rzetelnym udziałem w nauce. Jeżeli tacy uczniowie złożą z początkiem drugiego półrocza z pomyślnym skutkiem egzamin wstępny i będą zaliczeni w poczet uczniów publicznych, przysługuje im w myśl rozporządzenia c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty z 25. stycznia 1910 L. 52.250 z r. 1909 (Halma-Schilling str. 156 i 157) prawo uwolnienia od opłaty szkolnej o ile w ostatniem świadectwie szkolnem posiadali cenzury do uwolnienia potrzebne. Celem uzyskania tego uwolnienia powinni uczniowie ci wnieść we właściwym czasie podanie poparte świadectwem ubóstwa bez względu na to, czy w roku szkolnym 1913/14 byli lub nie byli uwolnieni od opłaty szkolnej.

Nawiązując do uwag wypowiedzianych w tutejszym okólniku z dnia 31. sierpnia 1915 L. 18.571/IV., zwraca się uwagę Gron nauczycielskich, że zarówno skuteczność nauki samej jak i konieczny wzgląd na zdrowy rozwój fizyczny młodzieży zniewalają do wielkiej baczności, by zwłaszcza w tym roku szkolnym w zakładach o klasach połączonych zapobiedz zbytniemu obarczeniu młodzieży, któreby niechybnie nastąpić musiało, gdyby z góry nie pogodzono się z myślą, że nauka wszystkich przedmiotów musi uronić wiele ze swej szczegółowości, nie tracąc jednak nic ze swej gruntowności.

Z tego założenia wychodząc, jest obowiązkiem każdego nauczyciela ograniczyć się w nauczaniu tylko do wiadomości najniezbędniejszych, najbardziej zasadniczych, bez których brakowałoby istotnie podstawy do nauki w roku następnym. W tej myśli wypadnie poddać rozważnej ocenie treść każdego rozdziału, każdej stronicy podręcznika, celem skreślenia

wszystkiego, co w innych latach jako piękne i pożyteczne do urozmaicenia nauki i wypełniania jej ram skutecznie się przyczyniało, co jednak wśród z gruntu odmiennych stosunków obecnych warunkom powyżej wymienionym ściśle nie odpowiada. Zadanie takiej rewizyi będzie rzeczą nie łatwą, wymagającą wielkiej objektywności ze strony fachowego nauczyciela rozmiłowanego w swym przedmiocie, któremu każdy szczegół jest cenny i miły, jak i doświadczenia w nauczaniu, którem nie mogą rozporządzać w stopniu pożądanym nauczyciele młodzi, choćby bardzo wysoko wykształceni, którzy więc w pracy tej mogą i powinni korzystać z rady i pomocy starszych kolegów, zwłaszcza takich, którzy praktyce szkolnej i metodyce nauczania szczerą poświęcali uwagę. Wiele dobrego zdziałać tu mogą konferencye fachowe.

Obok uproszczenia materyału nauki niemniej na szczególną uwagę zasługuje ekonomia czasu w szkole, dążąca do jak najlepszego wyzyskania każdej lekcyi tak dla nauczania jak i dla oceny postępu. W tym celu, jeżeli kiedy, to w tych czasach, w klasach połączonych ,tem bardziej jest konieczne, by nauczyciele nie wyłączając starszych, zechcieli przygotować z góry zadanie każdej lekcyi i jej tok tak pod względem rzeczowym jak i metodycznym.

Wobec tego, że termin zakończenia I. półrocza 1915/16 wymaga we wszystkich zakładach o klasach połączonych ujednostajnienia, ponieważ wśród obecnej niestałości rozsiedlenia ludności kraju nierzadkie prawdopodobnie będą przypadki uzasadnionej potrzeby przenoszenia się uczniów z jednego zakładu do drugiego, przeto odpowiednio do postanowionego reskryptem c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty z dnia 25. sierpnia 1915 L. 25.192/K. U. M. przedłużenia roku szkolnego o miesiąc, zarządza c. k. Rada szkolna krajowa niniejszem przełożenie terminu zakończenia I. półrocza w tych zakładach z 30. stycznia na 15. lutego, nie czyniąc żadnej różnicy także i dla zakładów, w których rok szkolny wprawdzie wcześniej niż zwyczajnie rozpoczęto, ale naukę podjęto nie zaraz we wszystkich klasach lub przedmiotach i nie w pełnej liczbie godzin. Zauważa się przytem, że tak samo jak koniecznem będzie w interesie racyonalnego wyczerpania przepisanego materyału naukowego przełożenie pewnych ściśle określonych i z góry przewidzianych części nauki w poszczególnych przedmiotach na następne lata, tak też będzie w wielu razach rzeczą wskazaną i pożyteczną przesunięcie pewnej części materyału naukowego poza termin I. półrocza 1915/16 o ile przedmiot nauki objęty jest także planem tej klasy, która przypada na drugie półrocze

szkolne. Równie możliwe będzie na odwrót w tych zakładach. które wcześniej bieżący rok szkolny rozpoczęły, przesunięcie części materyału naukowego, przypadającego na klasę, której ma być poświęcone II. półrocze, na czas przed zakończeniem I. półrocza, jeżeli tego samego przedmiotu uczono także w tem półroczu.

Wreszcie nasuwa się uwaga ze względu na wyznaczenie w klasach połączonych odpowiedniej pory dla nauki botaniki, która wtedy prawdziwie jest pożyteczną, jeżeli jest popartą ciągłemi spostrzeżeniami i doświadczeniami przy pomocy żywych okazów roślinnych. W tym względzie w klasach połączonych I./II. zwyczajny porządek nauki, przeznaczający naukę botaniki na wiosenne i letnie miesiące, może bez przeszkody być zastosowany w klasach II./III., o ile już nauki botaniki na pierwsze miesiące bieżącego roku szkolnego nie przełożono; obecnie pozostaje tylko zalecić jak najusilniej nauczycielowi, aby w letniem półroczu postarał się o sposobność uzupełnienia nauki w sposób praktyczny w ogrodzie, na łące, w polu lub w lesie podczas wycieczek szkolnych.

Natomiast poleca się, aby w klasach połączonych V./VI. w gimnazyach po nauce mineralogii, rozłożonej na trzy pierwsze miesiące roku szkolnego, poświęcono pięć następnych miesięcy nauce zoologii a wreszcie trzy ostatnie miesiące roku szkolnego botanice; w szkołach realnych zaś na naukę botaniki przeznaczono czas do końca października, tudzież czas od połowy kwietnia do końca roku szkolnego a resztę czasu obrócono na naukę zoologii.

Z c. k. Rady szkolnej krajowej.

Biała, dnia 19. października 1915.

Za c. k. Namiestnika:
Dembowski.

Wiadomości osobiste.

Jego Ces. i Król. Apostolska Mość raczył najmiłościwiej nadać Stanisławowi Niedzielskiemu, dyrektorowi 3-klasowej szkoły wydziałowej męskiej połączonej z 4-klasową szkołą pospolitą w Sanoku, złoty krzyż zasługi z koroną za lojalne zachowanie się w czasie pobytu wroga w Sanoku, oraz za usługi oddane wojskowości w czasie swego urzędowania na stanowisku kierownika zarządu miasta.

Podział rejonów krajowych inspektorów szkół średnich w Galicyi.

J. E. Pan Minister Wyznań i Oświaty reskryptem z dnia 1. września 1914 L. 2246/K. U. M. zarządził następujący podział inspektorskich rejonów w szkołach średnich:

1. Krajowy Inspektor szkół, radca Dworu Emanuel Dworski, państwowe gimnazya w Krakowie, Podgórzu i w Bochni, prywatne w Bąkowicach pod Chyrowem, Chrzanowie, im. Mickiewicza we Lwowie, w Brzesku, prywatne żeńskie SS. Urszulanek w Tarnowie (gimnazyum i liceum).

2. Krajowy Inspektor szkół dr. Franciszek Majchrowicz, państwowe gimnazya we Lwowie, Przemyślu i Żółkwi, prywatne z polskim i ruskim językiem wykładowym w Jaworowie i Rohatynie, polskie i ruskie liceum żeńskie w Przemyślu.

3. Krajowy Inspektor szkół Tadeusz Lewicki, państwowe gimnazya z polskim językiem wykładowym w Kołomyi, Samborze, Stanisławowie, Stryju, Tarnopolu i Tłumaczu, prywatne w Kutach, Podwołoczyskach, Skałacie. Turce, Zbarażu (polskie), prywatne żeńskie w Kołomyi, Samborze, Stanisławowie, Stryju, Tarnopolu, licea żeńskie w Kołomyi i Tarnopolu, oraz polskie i ruskie prywatne gimnazya męskie w Turce.

4. Krajowy Inspektor szkół dr. Jan Kopacz, państwowe gimnazya w Brzeżanach, Buczaczu, Dębicy, Kołomyi (ruskie), Łańcucie, Mielcu, Sokalu, Stanisławowie (ruskie), Tarnopolu (ruskie), prywatne gimnazya z polskim językiem wykładowym w Kałuszu, Kopyczyńcach, Podhajcach, Przemyślanach, Przeworsku, ruskie w Busku, Czortkowie, Dolinie, Horodence, Zbarażu (ruskie), oraz żeńskie Bazylianek w Stanisławowie i we Lwowie, wreszcie liceum Franciszki Dittner we Lwowie.

5. Krajowy Inspektor szkół dr. Karol Opuszyński, gimnazya państwowe w Brodach, Brzozowie, Drohobyczu, Kamionce strumiłowej, Rzeszowie, Sanoku, Trembowli, Wadowicach i Złoczowie, prywatne w Białej, Borszczowie, Czortkowie, Horodence (polskie), Husiatynie, Zaleszczykach, Żywcu, prywatne żeńskie w Drohobyczu i Rzeszowie.

6. Krajowy Inspektor szkół Stanisław Rzepiński, gimnazya państwowe w Gorlicach, Gródku Jagiellońskim, Jarosławiu, Jaśle, Myślenicach, Nowym Sączu, Nowym Targu i Tarnowie, prywatne w Kolbuszowej, Leżajsku, Lubaczowie, Nisku, Strzyżowie i Zakopanem, prywatne żeńskie w Jarosławiu, Jaśle, Nowym Sączu i Tarnowie (II.).

7. Radca Rządu Michał Rembacz, wszystkie szkoły realne.

C. k. Rada szkolna krajowa zatwierdziła radcę Magistratu Adama Groelego, prowadzącego referat spraw administracyjnych i ekonomicznych szkół ludowych w Krakowie, w charakterze członka c. k. Rady szkolnej okręgowej miejskiej w Krakowie.

C. k. Rada szkolna krajowa zatwierdziła wybór Michała Niemczewskiego na delegata Rady miejskiej do c. k. Rady szkolnej okręgowej w Śniatynie.

C. k. Rada szkolna krajowa zatwierdziła Jana Kilarskiego, rzeczywistego nauczyciela gimnazyum w Brodach. pełniącego obowiązki w gimnazyum w Samborze, w zawodzie nauczycielskim i nadała mu tytuł c. k. profesora.

Zmarli:

Józef Gebhardt, dyrektor c. k. seminaryum nauczycielskiego męskiego w Krośnie; Antoni Gettlich, dyrektor 6-klasowej szkoły wydziałowej żeńskiej im. św. Scho-

lastyki w Krakowie, zmarł 14. sierpnia b. r. w 73. roku życia, a w 43. roku służby;

Marya Bąkowska, dyrektorka 3-klasowej szkoły wydziałowej żeńskiej połączonej z pospolitą im. Piramowicza we Lwowie, zmarła dnia 13. kwietnia b. r.

Franciszek Lindner, stały nauczyciel 3-klasowej szkoły wydziałowej męskiej w Jaworowie, zmarł dnia 17. sierpnia b. r.;

Anna Fichmann, stała nauczycielka 4-klasowej szkoły żeńskiej w Wolance, w okręgu drohobyckim, zmarła dnia 6. września b. r. w 40. roku życia, a w 21. roku służby;

Marya Durska, stała nauczycielka 4-klasowej szkoły żeńskiej im. Sienkiewicza we Lwowie, zmarła dnia 30. kwietnia b. r.;

Maryan Hellstein, stały nauczyciel 4-klasowej szkoły męskiej im. Czackiego we Lwowie, zmarł dnia 6. kwietnia b. r.;

Grzegorz Szkolnik, nauczyciel kierujący 2-klasowej szkoły w Laszkach dolnych, w okręgu bobreckim, zmarł dnia 28. sierpnia b. r.;

Eugenia Słoniowska, tymczasowa nauczycielka 5-klasowej szkoły w Zabłotowie, w okręgu śniatyńskim, zmarła dnia 6. października 1914;

Ludwika Nowakowa, stała nauczycielka 4-klasowej szkoły w Kamieniu, w okręgu niskim, zmarła dnia 3. października 1914;

Józef Gincel, stały nauczyciel 4-klasowej szkoły męskiej im. Wł. Jagiełły w Krakowie, zmarł dnia 1. września 1915 w 46. roku życia a w 22. roku służby;

Antoni Zawadzki, stały nauczyciel 1-klasowej szkoły w Trójcy, w okręgu śniatyńskim, zmarł dnia 7. września b. r.;

Michał Marko, tymczasowy nauczyciel 2-klasowej szkoły w Szeszorach, w okręgu kosowskim, zmarł dnia 13. września b. r.

Salomea Levayówna, nauczycielka kierująca 4-klasowej szkoły żeńskiej im. Sobieskiego we Lwowie, zmarła 25. sierpnia b. r.;

Wiktor Wojtasiewicz, tymczasowy nauczyciel 5-klasowej szkoły męskiej w Rozdole, w okręgu żydaczowskim, zmarł we wrześniu b. r.;

Jan Woltyński, stały nauczyciel 1-klasowej szkoły w Baczynie, w okręgu wadowickim, zmarł w listopadzie 1914;

Stefania Nowak, stała nauczycielka 1-klasowej szkoły w Malechowie, w okręgu żydaczowskim, zmarła dnia 13. lutego 1915;

Antoni Chruściel, stały nauczyciel 1-klasowej szkoły w Pewli wielkiej, w okręgu żywieckim, zmarł w październiku 1914;

Hilary Garbiński, stały nauczyciel 1-klasowej szkoły w Ułycznie, w okręgu drohobyckim, zmarł dnia 4. maja b. r.;

Grzegorz Dziubiński, stały nauczyciel kierujący 2-klasowej szkoły w Kalnikowie, w okręgu mościskim, zmarł dnia 1. grudnia 1914;

Konstanty Pyndzyn, nauczyciel kierujący 2-klasowej szkoły w Lachowicach zarzecznych, w okręgu żydaczowskim, zmarł dnia 27. stycznia 1915 w 50. roku życia;

Edward Niziński, stały nauczyciel 1-klasowej szkoły w Gliniku polskim, w okręgu jasielskim, zmarł dnia 22. lipca b. r.

Książki szkolne.

C. k. Rada szkolna krajowa zaliczyła podręcznik p. t.: „А. Алиськевич і Р. Гамчикевич: Нїмецкі вправи для І. кляси шкіл середних. У Львові 1915. Накладом Українського Педаґоґічного Товариства“ w poczet książek dozwolonych do użytku w galicyjskich szkołach średnich. Cena egzemplarza oprawionego 2 K.

C. k. Rada szkolna krajowa zaliczyła podręcznik p. t.: „А. Алиськевич і Р. Гамчикевич: Нїмецкі вправи для другої кляси шкіл середних. У Львові 1914. Накладом Українського Педаґоґічного Товариства“ w poczet książek dozwolonych do użytku w galicyjskich szkołach średnich. Cena egzemplarza oprawionego 2 K. 40 h.

Ogłoszenia.

W sprawie polepszenia czynnych poborów nauczycieli państwowych przemysłowych zakładów naukowych, dodatków pensyjnych dla tych nauczycieli, którzy przejdą w stały stan spoczynku przed wejściem w życie projektowanej pragmatyki służbowej, tudzież w sprawie jednorazowych dodatków remuneracyjnych dla suplentów i asystentów powyższych zakładów naukowych wydał J. E. Pan Minister robót publicznych na podstawie Najwyższego upoważnienia z 5. września 1915, rozporządzenia z 20. września 1915 L. 52.460/XXI. b), L. 54.677/XXI. b) i L 54.676/XXI. b). analogiczne rozporządzeniom J. E. P. Ministra Wyznań i Oświaty z 10. września 1915 L. 2955/K. U. M., L. 2954/K. U. M. i L. 2956/K. U. M.

Wskutek prośby Zarządu głównego polskiego Towarzystwa pedagogicznego we Lwowie podaje się do wiadomości, że wszelkie wydawnictwa tego Towarzystwa (książki do bibliotek szkolnych i na nagrody pilności, książki do nauki szkolnej, wzory pisma, druki i t. d.) nabywać można w c. k. Wydawnictwie książek szkolnych w Zakładzie narodowym im. Ossolińskich we Lwowie. Towarzystwo pedagogiczne oddało na skład Zakładowi temu swoje wydawnictwa, który uzyskał pozwolenie na rozsyłkę książek szkolnych koleją.

Katalog wydawnictw Towarzystwa pedagogicznego znajduje się w Radach szkolnych okręgowych.

L. 572. W okręgu szkolnym dolińskim jest 10 wolnych posad dla tymczasowych nauczycieli (ek) w szkołach 1- i 2-klasowych.

Reflektanci winni wnieść należycie udokumentowane podania za pośrednictwem swej dotychczasowej władzy, abituryenci seminaryów nauczycielskich zaś bezpo-

średnio do c. k. Rady szkolnej okręgowej w Dolinie dołączając do prośby swiadectwo dojrzałości lub w braku tegoż potwierdzenie odnośnej Komisyi egzaminacyjnej złożonego egzaminu dojrzałości.

Z c. k. Rady szkolnej okręgowej.

W Dolinie, dnia 9. października 1915.

Zwraca się uwagę nauczycieli na dziełko p. t.: Jan Puchałka, „Poradnik w czasie wojny". Cena 1 K, wydane przez Sekretaryat katolickich Stowarzyszeń robotniczych w Krakowie, ul. św. Tomasza l. 37. Książeczka obejmuje następujące rozdziały: 1. Świadczenia wojenne, 2. Zasiłki wojskowe, 3. Zaopatrzenie inwalidów i ich rodzin, 4. Zaopatrzenie rodzin po poległych i zaginionych, 5. Ważniejsze ustawy i rozporządzenia władz wydane w czasie wojennym, 6. Budujmy na ruinach, 7. Informacye.

Egzamina kwalifikacyjne dla nauczycieli szkół ludowych pospolitych rozpoczną się:

Przed c. k. Komisyą egzaminacyjną w Kołomyi 6. grudnia; termin wnoszenia podań do końca listopada.

Przed c. k. Komisyą egzaminacyjną w Stanisławowie 6. grudnia; termin wnoszenia podań do końca listopada.

Podania o przypuszczenie do egzaminu kwalifikacyjnego przed c. k. Komisyą egzaminacyjną w Tarnowie należy wnosić do końca listopada. Termin egzaminu będzie później oznaczony.

Egzamin kwalifikacyjny przed c. k. Komisyą egzaminacyjną w Przemyślu rozpocznie się 25. listopada b. r.

Nakładem funduszu szkolnego krajowego.

Z drukarni Władysława Łozińskiego we Lwowie, pod zarządem J. Niedopada.

Krajowa konferencya nauczycielska z r. 1914.

Sprawozdanie niniejsze, skreślone przez c. k. krajowego inspektora szkół, radcę Dworu Jana Matijowa, który miał ogólny referat konferencyi krajowej, przygotowane do druku we właściwym czasie, nie mogło już się ukazać w „Dzienniku Urzędowym“ z powodu wypadków wojennych. Ogłasza się je obecnie w niezmienionem brzmieniu mimo upływu czasu, brzemiennego w tyle straszliwych klęsk, któremi i szkolnictwo zostało dotknięte i bolesnej sprzeczności jaka zachodzi między obecnym opłakanym stanem rzeczy a pięknemi nadziejami, wówczas żywionemi, do których się odnosi końcowy ustęp sprawozdania.

Tegoroczna krajowa konferencya nauczycielska odbyła się ściśle według programu ogłoszonego w „Dzienniku Urzędowym“ Nr. 27 z r. 1913.

Trudności budżetowe, które się wyłoniły w roku ubiegłym, były powodem, że konferencya krajowa mogła się odbyć zamiast w grudniu 1913, dopiero w marcu 1914, tudzież, że czas obrad konferencyi musiał być ograniczony do dwóch dni, a stosownie do tego i program jej odpowiednio uszczuplony. Uszczuplenie to zostało w pewnej mierze powetowane przez tę okoliczność, że w r. 1912 odbyły się osobne konferencye rejonowe, uwzględniające specyalnie potrzeby szkół wydziałowych, wskutek czego kwestye dotyczące szkół wydziałowych mogły być usunięte z porządku dziennego konferencyi krajowej.

Podobnie jak dwie ostatnie konferencye krajowe, odbyła się i konferencya tegoroczna w formie zgromadzeń rejonowych, według rejonów nadzorczych poszczególnych krajowych inspektorów dla szkół ludowych; co do terminu zaszła ta różnica, że zamiast równocześnie w tych samych dniach, obrady konferencyjne odbywały się w terminach kolejno po sobie następujących, w czasie od 17. do 30. marca, z wyjątkiem konferencyi w Krakowie, która z powodu osobistej przeszkody dotyczącego krajowego inspektora szkolnego odbyła się dopiero 13. i 14. maja 1914, a była spowodowana okolicznością, że jeden z odczytów naukowych miał był wygłoszony przez tego samego referenta z kolei na każdem zgromadzeniu, a nadto miała na celu umożliwienie Wiceprezydentowi Rady szkolnej krajowej uczestnictwa w obradach wszystkich zgromadzeń konferencyjnych.

Program ostatniej konferencyi krajowej różnił się zasadniczo od programu konferencyi poprzednich. Gdy bowiem dawniej obradowano przedewszystkiem nad kwestyami dotyczącemi szczegółowo planów naukowych, instrukcyi, podręczników

szkolnych i Regulaminu, obecnie umieszczono na porządku dziennym kwestye wiążące szkołę naszą z życiem praktycznem i wkraczające w pewnej mierze w dziedzinę ekonomii społecznej, a posiadające nadto doniosłe znaczenie wychowawcze. Układając porządek dzienny tegorocznej konferencyi powodowała się Rada szkolna krajowa, tudzież Wydział wykonawczy poprzedniej konferencyi, względami dwojakiego rodzaju: poprzednie krajowe konferencye nauczycielskie dostarczyły już w kwestyach planów naukowych i podręczników szkolnych nader obfitego materyału, którego zużytkowanie jest obecnie w toku; również przez wydanie nowego Regulaminu dla szkół ludowych sprawa wewnętrznego porządku szkolnego została na szereg lat unormowaną, ponowne zatem traktowanie tych kwestyi nie było aktualne. Natomiast pragnęła Rada szkolna krajowa zaznajomić uczestników konferencyi z nowym typem szkoły, powstałym na zachodzie i wysłuchać ich zdania co do zastosowania owych nowych metod nauczania w szkole naszej, a nadto liczyła się c. k. Rada szkolna krajowa z aktualnem w naszych czasach hasłem uprzemysłowienia kraju i podniesienia dobrobytu ludności, do czego w swoim zakresie działania winna też przyczynić się szkoła.

Kwestye umieszczone na porządku dziennym wywołały żywe zainteresowanie i liczne a różnorodne uchwały; zestawienie ich i opracowanie będzie zadaniem nowo wybranego Wydziału wykonawczego.

Powzięte uchwały dadzą się w najogólniejszych zarysach ująć w następujące myśli zasadnicze:

Co do „Szkoły pracy“ wyrażono zapatrywanie, że metody używane w naszych szkołach mają wiele punktów stycznych ze sposobem prowadzenia nauki w tym nowym typie szkoły; wyrażono życzenie, aby władze szkolne umożliwiały nauczycielom poznanie ustroju i metody „Szkoły pracy“ przez wysyłanie ich w podróże naukowe i przez urządzanie specyalnych kursów, aby przed zreformowaniem naszych planów naukowych w duchu nowych zasad wprowadzono je najpierw w formie próby w naszych szkołach ćwiczeń, tudzież w kilku wybranych szkołach ludowych.

We wnioskach opartych na referacie o nauce zręczności w najszerszem tego słowa znaczeniu, zaznaczono pożyteczność tego przedmiotu tak z ogólnych względów wychowawczych, jak również ze względu na korzyści praktyczne, jakie młodzież szkolna z tej nauki wynosi. Wskazano na potrzebę łączenia nauki zręczności z nauką innych przedmiotów szkolnych i na wyrabianie u młodzieży szkolnej zdolności do radzenia sobie w różnorodnych potrzebach życia (samoporadności).

Rodzaj nauki zręczności powinien być dostosowany do potrzeb i stosunków miejscowych, a w porozumieniu z krajowemi instytucyami przemysłowemi należałoby się postarać o zapewnienie wyrobom młodzieży szkolnej korzystnego zbytu. Do władz szkolnych zwrócono się z prośbą o wydatniejsze wyposażenie nauki zręczności w jej różnorodnych gałęziach i o tworzenie kursów celem wykształcenia sił nauczycielskich w tym kierunku, względnie o wprowadzenie tej nauki jako przedmiotu obowiązkowego w seminaryach nauczycielskich.

Referat o nauce kobiecego gospodarstwa domowego łącznie ze znakomitym wykładem naukowym o odżywianiu się ludności wsi i miasteczek w kraju, zakreślonem na szersze rozmiary, a opartym na odnośnej literaturze naukowej i spra-

wozdaniach nauczycieli z całego kraju, wywołał szereg uchwał, które dadzą się streścić w następujących dezyderatach:

Praktyczna nauka kobiecego gospodarstwa domowego winna być w klasach najwyższych pięcio- i sześcio-klasowych szkół wydziałowych żeńskich traktowana jako przedmiot obowiązkowy, w trzyklasowych szkołach wydziałowych nadobowiązkowo, w szkołach pospolitych zaś na nauce dopełniającej. Władze szkolne zechcą jak najusilniej starać się o urządzenie kuchni szkolnych, a przy stawianiu nowych budynków szkolnych o wyznaczenie osobnej na ten cel ubikacyi. Nauka gospodarstwa kobiecego nie powinna ograniczać się tylko do pewnych pór roku, lecz trwać przez cały rok szkolny. Władze szkolne zechcą postarać się o celowe wykształcenie sił nauczycielskich do udzielania tego przedmiotu, zapewnienie tej nauce fachowego nadzoru i przeprowadzić odpowiednią rewizyę planów naukowych seminaryów nauczycielskich żeńskich i szkół ludowych, tudzież poddać stosownej rewizyi materyał podręczników szkolnych.

Z dyskusyi nad odczytem o alkoholizmie i zwalczaniu go przez szkołę wyłoniły się następujące uchwały:

Celem gruntowniejszego zaznajomienia z tak zwaną alkohologią należałoby w seminaryach nauczycielskich podwyższyć wymiar godzin przeznaczonych na naukę hygieny szkolnej, dla nauczycieli zaś powinno się urządzać od czasu do czasu osobne kursy, względnie wykłady z tego przedmiotu. Nauczyciele powinni przy każdej nadarzającej się sposobności, czy to w czasie nauki szkolnej, czy też na tak zwanych zebraniach rodzicielskich, przewidzianych w § 130 Regulaminu, udzielać stosownych pouczeń o szkodliwości używania alkoholu. W planach naukowych i podręcznikach szkolnych należy położyć większy nacisk na sprawę alkoholizmu, a nadto wyposażyć szkoły w odpowiednie środki naukowe. Wreszcie zalecono zakładanie w szkołach tak zwanych „złotych ksiąg wstrzemięźliwości“.

Sprawozdanie Wydziału wykonawczego, wybranego przez poprzednią konferencyę nauczycielską (w roku 1907), łącznie ze sprawozdaniem o stanie majątkowym i obrocie krajowego funduszu emerytalnego, które wcześnie przed rozpoczęciem konferencyi wysłano wszystkim jej uczestnikom, przyjęto bez dyskusyi do wiadomości.

Członkami Wydziału wykonawczego konferencyi krajowej na bieżący okres konferencyjny wybrano:

1. Jana Korneckiego, nauczyciela we Lwowie;
2. Wiktora Krzanowskiego, dyrektora szkoły wydziałowej w Przemyślu;
3. Władysława Winogrodzkiego, c. k. okręgowego inspektora szkolnego w Złoczowie;
4. Józefa Kłapę, nauczyciela szkoły wydziałowej w Sokalu;
5. Jana Seredę, c. k. okręgowego inspektora szkolnego w Turce;
6. Marcelego Schindlera, dyrektora szkoły wydziałowej w Kołomyi;
7. Jana Szumskiego, c. k. okręgowego inspektora szkolnego w Tarnowie;
8. Jana Mayera, dyrektora szkoły wydziałowej w Gorlicach;
9. Juliana Buciewicza, kierownika szkoły w Sadach trembowelskich;
10. Jana Pielasza, kierownika szkoły w Bortnikach;
11. Franciszka Terleckiego, kierownika szkoły w Sierszy;

12. Karola Drozdowskiego, dyrektora szkoły wydziałowej im. św. Mikołaja w Krakowie.

Na zastępców członków Wydziału zostali wybrani:

1. Anna Kowarzówna, nauczycielka w Sanoku;
2. Aniela Aleksandrowiczówna, dyrektorka szkoły wydziałowej im. Kl. Tańskiej we Lwowie;
3. Mikołaj Kowalczuk, nauczyciel w Przemyślanach;
4. Jan Ruszczyński, c. k. okręgowy inspektor szkolny w Bóbrce;
5. Helena Dienerówna, dyrektorka szkoły wydziałowej im. królowej Jadwigi w Stanisławowie;
6. Grzegorz Kossak, kierownik szkoły w Jasienicy solnej;
7. Jan Slósarek, kierownik szkoły w Mielcu;
8. Zygmunt Tułecki, nauczyciel szkoły wydziałowej w Rzeszowie;
9. Wanda Jaksmanicka, nauczycielka w Buczaczu;
10. Kazimierz Pękalski, kierownik szkoły w Burkanowie;
11. Wiktor Doleżan, dyrektor seminaryum nauczycielskiego w Kętach;
12. Maciej Jarzyna, dyrektor szkoły ludowej w Niepołomicach.

Oprócz posiedzeń plenarnych odbywały się posiedzenia sekcyjne, które zajmowały się wnioskami członków, zgłoszonymi na konferencyę krajową.

Przy sposobności konferencyi krajowej odbyły się też wystawy wyrobów młodzieży szkolnej z zakresu różnych działów nauki zręczności, krawieczyzny i kobiecego gospodarstwa domowego. Liczebnością, różnorodnością i doborem eksponatów odznaczyły się osobliwie wystawy w Tarnopolu i Stanisławowie; obficie obesłaną była też wystawa w Krakowie. Wystawy we Lwowie i w Tarnowie były specyalnie dostosowane do zasad „Szkoły pracy“.

We wszystkich konferencyach rejonowych — prócz zgromadzenia w Krakowie — żywy biorąc udział Wiceprezydent Rady szkolnej krajowej dr. Ignacy Dembowski w serdecznych przemówieniach do zgromadzonych dał wyraz swej radości, że z powodu powrotu normalnych stosunków w kraju, będzie mogło i szkolnictwo rozwijać się w żywszem tempie, zwłaszcza, że i liczne rzesze nauczycielstwa, uzyskawszy dzięki szczodrej życzliwości Sejmu krajowego znaczne podwyższenie swych poborów, z tem większą gorliwością i jednomyślnością w pracy, bez rozdzielania się na stronnictwa czy to narodowe czy polityczne, spełnią swój zawodowy i obywatelski obowiązek służenia najszczytniejszej sprawie oświaty.

Nakładem funduszu szkolnego krajowego.

Z drukarni Władysława Łozińskiego we Lwowie, pod zarządem J. Niedopada.